

Inhoud

	Woord vooraf	12
	Redactionele verantwoording	13
	Redactie	17
	Auteurs	18
I	De verpleegkundige in het algemeen ziekenhuis	19
I.1	Inleiding	19
I.2	Wat is specifieke ziekenhuiszorg?	20
I.2.1	Het algemeen ziekenhuis	20
I.2.2	Secundair of ondersteunend proces	24
I.2.3	Facilitair ondersteunend proces	25
I.2.4	Organisatie van een algemeen ziekenhuis	26
I.2.5	Organisatie van de verpleegafdeling	28
I.2.6	Financiering van de ziekenhuiszorg	28
I.3	Verpleegkundige, medische en paramedische zorgverleners	30
I.3.1	Inleiding	30
I.3.2	Verpleegkundige rollen in het ziekenhuis	30
I.3.3	Zorgverleners	32
I.3.4	Opleiding, onderzoek en wetenschap	37
I.4	Verpleegkundige specialismen	38
I.4.1	Terugblik en vergelijking	38
I.4.2	Advanced nurse practitioner (ANP)	39
I.4.3	Verpleegkundig specialist	40
I.4.4	Physician assistant (PA)	41
I.4.5	Specialistisch verpleegkundige	41
	Literatuur	42

2	Verpleegkundige en multidisciplinaire zorg voor specifieke doelgroepen	43
2.1	Inleiding	43
2.2	Interculturele zorg	44
2.2.1	Confrontatie met toenemende diversiteit	44
2.2.2	Achtergronden van patiënten	45
2.2.3	Cultuur en religie	49
2.2.4	De islam	51
2.2.5	Visie op lichaam, gezondheid en ziekte	56
2.2.6	Communicatie	59
2.2.6	TOPOI-model	62
2.2.7	De reis naar de dood	63
2.3	De oudere patiënt	67
2.3.1	Steeds meer ouderen	67
2.3.2	Beeldvorming over ouderen	69
2.3.3	Benadering van de zorgproblematiek bij ouderen	70
2.3.4	Ouderen in de gezondheidszorg	70
2.3.5	Kenmerken van de geriatrische patiënt	72
2.3.6	Ouderen in het algemeen ziekenhuis	73
2.3.7	Verpleegkundige zorg voor ouderen in het ziekenhuis	77
2.3.8	Gevolgen van opname voor ouderen	79
2.3.9	Preventie van complicaties van opname voor ouderen	81
2.3.10	Ontwikkelingen in de ouderenzorg	82
2.4	De psychiatrische patiënt	86
2.4.1	Inleiding	86
2.4.2	Delirium (delier)	87
2.4.3	Depressie	96
2.4.4	Angst	103
2.4.5	Suicide	108
2.5	De patiënt met een verstandelijke beperking	112
2.5.1	Extra aandacht en voorbereiding	112
2.5.2	Mensen met een verstandelijke beperking	113
2.5.3	Vorbereiding op de opname	115
2.5.4	Overdracht en communicatie	116
2.5.5	Opname en verpleegkundige anamnese	117
2.5.6	Bijzondere zorgvragen	121
	Literatuur	124

3	Verpleegkundige zorg en kwaliteitszorg	126
3.1	Inleiding	126
3.2	Kwaliteit	127
3.3	Klantgericht handelen en patiënttevredenheid	128
3.3.1	Klantgerichtheid	129
3.3.2	Klanttevredenheid	131
3.4	Patiëntveiligheid waarborgen in een veiligheidsmanagementsysteem (VMS)	133
3.4.1	Beleid en strategie	133
3.4.2	Verbeteringen en innovaties implementeren	135
3.4.3	Kwaliteitsproject 'Laat je patiënt niet vallen!'	139
3.5	Deskundigheidsbevordering van verpleegkundigen	140
3.6	Interne en externe toetsing door middel van een (intern) auditsysteem	142
3.7	Termen en begrippen in de kwaliteitszorg Aanbevolen literatuur	143 147
4	De operatiepatiënt	148
4.1	Inleiding	148
4.2	Preoperatieve zorg	148
4.2.1	Preoperatief onderzoek	148
4.2.2	De verpleegkundige anamnese	152
4.2.3	Informatievoorziening	153
4.2.4	Preoperatieve zorg vanaf het moment van opname	157
4.3	Peroperatieve zorg	160
4.3.1	Anesthesie	160
4.3.2	Aandachtspunten	166
4.4	Postoperatieve zorg in de directe postoperatieve fase	166
4.4.1	Overdracht van de operatiekamer naar de verkoeverkamer	167
4.4.2	Observaties in de directe postoperatieve fase	167
4.4.3	Complicaties en gevolgen van operatie en anesthesie in de directe postoperatieve fase	167
4.4.4	Aandachtspunten	170
4.5	Postoperatieve zorg op de verpleegafdeling	171
4.5.1	Overdracht van de verkoeverkamer naar de verpleegafdeling	171
4.5.2	Postoperatieve observatie op de verpleegafdeling	173

4.5.3	Postoperatieve complicaties en gevolgen van operatie en anesthesie op de verpleegafdeling	174
	Literatuur	179
5	Herkennen van en handelen bij complicaties	180
5.1	Inleiding	180
5.2	Complicaties	180
5.2.1	Levensbedreigende complicaties	180
5.2.2	Zorggerelateerde onbedoelde schade en de vitaal bedreigde patiënt	181
5.2.3	Vitale parameters	182
5.2.4	Hulp invoeren/arts waarschuwen	183
5.2.5	Klinisch redeneren in acute situaties	184
	Literatuur	186
6	Wonden en wondverzorging	187
6.1	Inleiding	187
6.2	Wondgenezing	187
6.3	Classificatiemodel	188
6.4	Wondverzorging	190
6.4.1	Anamnese	190
6.4.2	Observatie	190
6.4.3	Interventies	191
6.4.4	Rapportage	192
6.4.5	Verpleegkundig specialisten op wondgebied	193
6.5	Verbandmaterialen en specifieke wondbehandelingen	193
6.5.1	Verbandmaterialen	193
6.5.2	Wondbehandelingen	197
6.6	Verzorging van postoperatieve wonden	199
6.6.1	Primaire en secundaire wondgenezing	199
6.6.2	Verzorging van primair genezende wonden	200
6.6.3	Verzorging van secundair genezende wonden	201
6.6.4	Verzorging van een abces	201
6.6.5	Verzorging van een (geabcedeerde) sinus pilonidalis	202
6.6.6	Verzorging van een open buik	202
6.6.7	Verzorging bij huidtransplantatie	204
6.6.8	Verzorging van een externe fixatuur	206
6.7	Decubitus	207
6.7.1	Inleiding	207
6.7.2	Classificatie van decubitus	208

6.7.3	Verzorging van decubituswonden	209
6.8	Ulcus cruris	210
6.8.1	Inleiding	210
6.8.2	Oorzaken	210
6.8.3	Kenmerken van de wond en de huid	211
6.8.4	Behandeling	212
6.8.5	Leefstijladviezen	213
6.9	Oncologische wonden en ulcera	213
6.9.1	Wonden door tumorgroei en wonden door tumorbehandeling	213
6.9.2	Verpleegkundige aspecten	217
6.10	Brandwonden	219
6.10.1	Ontstaan	219
6.10.2	Classificatie	219
6.10.3	Behandeling en genezingstendens	221
6.10.4	Verpleegkundige aspecten	222
	Literatuur	224
7	Pijn en pijnbestrijding	226
7.1	Inleiding	226
7.2	Wat is pijn?	227
7.2.1	Lichamelijke factoren van pijn	228
7.2.2	Psychosociale factoren van pijn	231
7.3	Diagnose 'pijn'	232
7.4	Acute pijn	235
7.4.1	Diagnostiek bij acute pijn	236
7.4.2	Interventies bij acute pijn	239
7.4.3	Interventies bij postoperatieve pijn	244
7.5	Chronische pijn	249
7.5.1	Diagnostiek bij chronische pijn	249
7.5.2	Interventies bij chronische pijn	250
	Literatuur	254
8	Oncologie	255
8.1	Inleiding	255
8.2	Wat is kanker?	256
8.2.1	Goedaardige tumoren	256
8.2.2	Kwaadaardige tumoren	257
8.2.3	Ontstaan van kankercellen	257
8.3	De verpleegkundige in de oncologie	257
8.4	Diagnostiek, stadiëring en uitslag	258
8.4.1	Cytologie en histologie	259

8.4.2	Beeldvormend onderzoek	259
8.5	Psychosociale zorg rond de patiënt met kanker	261
8.5.1	Verliesverwerking	262
8.5.2	Zingeving	264
8.6	Gezondheidsproblemen binnen de oncologie	266
8.6.1	Angst	266
8.6.2	Vermoeidheid	267
8.6.3	Pijn	268
8.6.4	Lichaamsbeeld	270
8.6.5	Seksualiteit en intimiteit	272
8.6.6	Rol en relatie	274
8.6.7	Delier en depressie	277
8.6.8	Voeding	279
8.7	Kanker en erfelijkheid	281
8.8	Palliatieve zorg	283
8.9	Complementaire en alternatieve behandel- wijzen bij kanker	283
8.10	Wetenschappelijk onderzoek	284
8.10.1	Informed consent	284
8.11	Behandelingen binnen de oncologie	285
8.11.1	Chirurgie	285
8.11.2	Radiotherapie	292
8.11.3	Chemotherapie	305
8.11.4	Combinatiebehandelingen	329
8.11.5	Hormoontherapie	330
8.11.6	Immuunsysteem en kanker	338
	Literatuur	350
9	Palliatieve zorg	352
9.1	Inleiding	352
9.2	Organisatie van palliatieve zorg in Nederland	353
9.2.1	Overheidsbeleid	353
9.2.2	Missie van het VIKC, afdeling palliatieve zorg	354
9.3	Problemen	357
9.3.1	Pijn	357
9.3.2	Anorexie en gewichtsverlies (cachexie)	358
9.3.3	Vermoeidheid	360
9.3.4	Dyspneu	361
9.3.5	Reutelen	364
9.3.6	Verstikking	364
9.3.7	Obstipatie	365
9.3.8	Ileus	366

9.3.9	Ascites	367
9.3.10	Mondproblemen	368
9.3.11	Misselijkheid en braken	371
9.3.12	Jeuk	374
9.3.13	Koorts	375
9.3.14	Delier	376
9.4	Palliatieve sedatie	376
9.4.1	Medicatie	377
9.5	Beslissingen rond het levenseinde	378
9.5.1	Staken van behandelingen	378
9.5.2	Euthanasie	378
9.6	Ontslag van een palliatieve patiënt uit het ziekenhuis	380
9.6.1	Rol van de verpleegkundige	381
9.6.2	Rol van de behandelend arts	381
9.7	Mantelzorg	381
	Literatuur	382
	Register	384